

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1989/2511

นาย เอียง สัว บุตร โจทก์ ย นาย กำหรีม ปิ่นทุรนต์ ที่ 1 นายเหม โต๊ะสัน จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1304, ป.พ.พ. มาตรา 1305, ป.พ.พ. มาตรา 1307, ป.วิ.พ. มาตรา 145, ป.ที่ดิน มาตรา 2, ป.ที่ดิน มาตรา 3, ป.ที่ดิน มาตรา 4, ป.ที่ดิน มาตรา 6, ป.ที่ดิน มาตรา 8, ป.ที่ดิน มาตรา 9, ป.ที่ดิน มาตรา 108, พ.ร.บ.ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 มาตรา 5, พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 มาตรา 32, พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 มาตรา 34, พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 มาตรา 37, พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 122

ย่อ / หลักกฎหมาย

ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ แม้จะแจ้งการครอบครองตามแบบ ส.ค.1 ไว้ ก็ไม่ก่อให้เกิดสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด เมื่อผู้แจ้งการครอบครองไม่มีสิทธิครอบครองที่ดิน ย่อมจะมีการรับโอนหรือแย่งการครอบครองมิได้ ผู้มีสิทธิในที่ดิน หากทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ หรือปล่อยให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่าเกินเวลาที่กฎหมายกำหนด ที่ดินย่อมตกเป็นของรัฐ และเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ผู้ที่ไม่มีสิทธิครอบครอง หากเข้ายึดถือครอบครองที่ดินของรัฐโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ย่อมมีความผิดทางอาญา. ราษฎรต่อราษฎรอาจพิพาทกันเองในเรื่องการครอบครองสาธารณสมบัติของแผ่นดินได้. แต่จะอ้างผลแห่งคำพิพากษาที่ตนชนะคดีนั้น หรือการครอบครองที่ผิดกฎหมายขึ้นใช้ยันรัฐหาได้ไม่. ที่ดินของรัฐหรือแผ่นดินประเภทที่รกร้างว่างเปล่า.เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาไม่มีสิทธินำยึดเพื่อบังคับชำระหนี้ตามคำพิพากษา. หากมีการยึด จังหวัดโดยผู้ว่าราชการจังหวัดย่อมมีอำนาจร้องขอทรัพย์ได้.

คำพิพากษา

กรณีเนื่องจากจำเลยไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา โจทก์จึงนำยึดสวนยางพาราและผลไม้อันเป็นที่ดินมือเปล่า โดยอ้างว่าเป็นของจำเลยที่ 2 ผู้ร้องยื่นคำร้องขอทรัพย์ว่าจำเลยที่ 2 ได้เข้ากันสร้างครอบครองที่สวนดังกล่าวเมื่อ พ.ศ. 2498 โดยผลการมิได้ปฏิบัติให้ได้มาซึ่งที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 อันเป็นความผิดทางอาญา พนักงานสอบสวนได้ดำเนินคดีหากจำเลยที่ 2 ตายเสียก่อนที่สวนที่โจทก์นำยึดเป็นของรัฐ โจทก์ให้การว่า เมื่อ พ.ศ. 2480 นายโต๊ะเหรได้กันสร้างครอบครองที่พิพาท และยกให้นายสำสุเด็นเมื่อราวปี 2490, 2491ที่พิพาทตกเป็นมรดกได้แก่นายสุมินทร์ สมัยพิทักษ์เมื่อปี 2494นายสุมินทร์ได้แจ้ง ส.ค.1 ไว้เป็นหลักฐานเมื่อปลายปี 2498 ต่อมาจำเลยที่ 2 ได้แย่งการครอบครองที่พิพาท และได้เกิดเป็นคดีพิพาทระหว่างคนทั้งสอง คดีถึงที่สุดชั้นศาลอุทธรณ์พิพากษาว่าที่พิพาทเป็นของจำเลยที่ 2 ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า จำเลยที่ 2 มีสิทธิครอบครองที่พิพาท ถือได้ว่าเป็นผู้สวณสิทธิแทนนายสุมินทร์ที่ได้แจ้ง ส.ค.1 ไว้ เป็นการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดินแล้วโจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษามีสิทธิยึดที่พิพาท มีคำสั่งให้ยกคำร้อง ผู้ร้องอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์เห็นว่า นายสุมินทร์ไม่เคยครอบครองที่พิพาท เพียงแจ้งส.ค.1 ไว้เท่านั้น จำเลยที่ 2 เข้าครอบครองที่พิพาทอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินภายหลังประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ถือได้ว่าจำเลยที่ 2 ไม่มีสิทธิครอบครองที่พิพาท กรณีนี้รัฐมีสิทธิดีกว่าจำเลยที่ 2 พินาศกลับให้ปล่อยทรัพย์พิพาท โจทก์ฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า

เมื่อจำเลยที่ 2 เข้ากันสร้างครอบครองนั้นที่พิพาทเป็นปารักร้างว่างเปล่า แม้บิดานายเอจะเคยอ้างทำไรแต่ก็ละทิ้งสละการครอบครองไปแล้ว ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ 2 รับโอนหรือแย่งการครอบครองที่พิพาทมาจากนายสุมินทร์ เพราะนายสุมินทร์มิได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่พิพาท เพียงแต่แจ้ง ส.ค.1 ไว้ หากก่อให้เกิดสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ ที่พิพาทจึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304(1) และจำเลยที่ 2 เข้าครอบครองที่พิพาทเมื่อปี 2498 อันเป็นระยะเวลาภายหลังวันที่ 1 ธันวาคม 2497 ซึ่งประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินบัญญัติว่า ถ้ามิได้มีสิทธิครอบครองหรือมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ห้ามมิให้เข้าไปยึดถือครอบครองรวมตลอดถึงการก่อสร้างหรือเผาป่า ผู้ที่ฝ่าฝืนมีความผิดตามมาตรา 108 ฉะนั้น การที่จำเลยที่ 2 เข้ายึดถือครอบครองที่พิพาทโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ย่อมมีความผิดดังที่กล่าวหากคดีอาญาได้ระงับลงเพราะความตายของจำเลยที่ 2 แม้จำเลยที่ 2 จะชนะคดี นายสุมินทร์เกี่ยวกับที่พิพาทก็เป็นเรื่องระหว่างราษฎรกับราษฎรว่าผู้ใดมีสิทธิครอบครองดีกว่ากันกรณีนี้เป็นเรื่องระหว่างรัฐหรือแผ่นดินกับราษฎรซึ่งผู้ร้องเป็นผู้มีอำนาจดูแลรักษาที่รกร้างว่างเปล่า จำเลยที่ 2 ย่อมไม่มีสิทธิที่จะอ้างคำพิพากษาคดีดังกล่าว หรือการครอบครองที่ผิดกฎหมายมายันผู้ร้องได้ เมื่อฟังว่าที่พิพาทเป็นของรัฐหรือแผ่นดินมิใช่ของจำเลยที่ 2 โจทก์ก็ไม่มีสิทธิบังคับคดีเพื่อชำระหนี้ตามคำพิพากษาได้พิพากษายืน.

องค์คณะ

สุธี โรจนธรรม · ไฉน บุญยก · วินัย ทองลงยา

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/1989/2511>